

Trivsel nødvendige Toldbeskyttelse. Der er mangehaande andre Former, under hvilke Lovgivningsmagten kan holde Landbruget skadesløst, fordi det ikke er i Stand til at profitere af en til Byernes Beskyttelse svarende Beskyttelse for Landbrugets Produkter. — Saaledes var Stillingen i den første Halvdel af 90'erne. Ved Slutningen af den Periode befandt Landbruget sig i en overordentlig vanskelig Konjunkturperiode, Priseniveauet var nedadgaaende, endvidere føltes paa Hjemmemarkedet stærkt Trykket af den stadig øgede Import af udenlandske Landbrugsprodukter. Paa Grund af den øgede Import — jeg betoner udtrykkeligt: derigennem — var Spørgsmaalet blevet aktuelt, om der ikke kunde være Anledning for Landbruget til at overveje, om ikke dets Produktionsvilkaar vare undergaaede en saadan Forskydning, at der var Grund til at tage Spørgsmaalet om Beskyttelse for dets Produktion under Overvejelse. Jeg rejste og forelagde dette Spørgsmaal i Aaret 1896 paa Møder i 4 større jydske Byer, og overalt paa disse Møder blev der vedtaget en Toldresolution, hvori der krævedes en moderat, til Dels midlertidig Told paa forskellige af Landbrugets Produkter. Paa dette Grundlag førtes der saa sidst i 90'erne en livlig, ofte varm, Debat paa stærkt besøgte Møder omkring i Landet. Stemningen var stærkt delt, men dog nærmest, til Trods for Landbrugets besværlige Produktionsvilkaar, saaledes, at Stemningen for den overvejende Del maa siges at have været imod Beskyttelsestanken. *En* positiv Frugt affødte dog den paagældende Agitation, nemlig Regeringens Nedsættelse af Landbrugstoldkommissionen, som i Efteraaret 1900 afgav sin Betænkning. I denne Betænkning udtalte Kommissionens beskyttelsesvenlige Flertal, til hvilket jeg hørte, sig for et samlet System af moderate Toldsatser for Landbrugets Produktion, en Told, som i øvrigt skulde begrænses i Tid. Landbrugskommissionens frihandelsvenlige Mindretal derimod kunde i og for sig nok acceptere Tanken om et saadant samlet System af moderate Toldsatser, men vel at mærke paa Vilkaar af, at disse Toldsatser bragtes i Forbindelse med en Udførsels-godtgørelse, der kunde tilsikre Landbruget den fulde Udnyttelse af Toldbeskyttelsen. — Dette var altsaa Stillingen med Hensyn til Landbrugsbeskyttelsesspørgsmaalet ved Aarhundredskiftet. Siden da har der været stille om dette Spørgsmaal, og lad det være sagt klart og utvetydigt: Jeg agter ikke ved denne Lejlighed, hvor et Toldreformforslag atter ligger paa dette høje

Tings Bord, at bryde denne Stilhed ved her at rejse Spørgsmaalet eller Kravet om en ny eller egentlig Landbrugsbeskyttelse. Til denne regner jeg nemlig ikke Møllernes, som det forekommer mig, ret rimelige Ønske om, at Arbejdsfortjenesten ved Formaling af dansk Korn maa komme Landets Befolkning til gode. Og hvad angaar det fra anden Side fremkomne, af det ærede 3die Medlem for 3die Kreds (Tolderland) støttede, Ønske om en Told paa Kartoffelmel, vil jeg sige: Herre Gud, det er en fattig Egn vanskelig stillede Befolkning, der paakalder Lovgivningsmagtens Støtte for dens naturlige Produktion. Er det saa egentlig ikke for fattigt, om Lovgivningsmagten ved at afvise dette Ønske skulde henvise ogsaa den fattige Egn Befolkning til af sit Udkomme at bære Ved til Frihandelsprincipets Alter?

Men i øvrigt agter jeg, som sagt, ikke at rejse Spørgsmaalet om en ny eller egentlig Toldbeskyttelse, og mine Motiver dertil ere følgende: Jeg vedkender mig vedblivende min Tro paa Landbrugsbeskyttelsens Evne til under mangehaande Forhold at kunne komme Landbruget til gode —, dog med det Forbehold, at jeg erkender, at det Tryk af udenlandsk Import, hvorunder Landbruget i sin Tid led, virkelig er lettet noget; dette Tryk føles langt fra saa stærkt nu som i de Aaringer, hvor Beskyttelseskravet voksede sig stærkt. Der blæser i det hele taget en noget gunstigere Vind for vort Landbrugs Produktion nu end for blot faa Aar tilbage. Den Gang, da Landbruget virkede under ugunstigere Vilkaar, glippede Forsøget paa at vinde Tilslutning til Beskyttelsestanken i saadant Omfang, som dens Gennemførelse krævede, og saa meget mere maa dette nu regnes at ville blive Tilfældet, at et Forsøg paa at vinde denne Tilslutning paa Forhaand maa stemples som haabløst. Men den Sten, man ikke kan rokke, bør man fornuftigvis lade ligge. Jeg agter derfor ikke at slide mine Kræfter op ved et frugtesløst Forsøg paa at rokke Sten; der staar positive Opgaver nok paa Landbrugets Arbejdsprogram, og hellere melder jeg mig til Tjeneste paa dette Arbejdsfelt end optager Agitation for en Sag, som paa Forhaand maa betegnes som haabløs. Dermed er imidlertid ingenlunde udelukket, at Tidsforhold og Omstændigheder kunne tænkes ændrede saaledes, at Beskyttelsesvejen atter melder sig som naturlig og farbar for det danske Landbrug; og ingen vil da kunne nære Tvivl om, hvor jeg vil staa i den Sag; men for Tiden er Vejen